

# ប្រវត្តិសាស្ត្រលាក់កំហាំងនៃ២៤០ — លេខពីរ

សហរដ្ឋអាមេរិក ច្បាប់ Patriot Act

និងផ្តល់ទៅកាន់ការសម្រេចពេញលេញនៃព្រះបន្ទូលទំនាយ

Jeff Pippenger

2024-09-19

យើងមានបញ្ចប់អត្ថបទមុនដោយប្រយោគមួយដែលបានផ្តល់ថា «នូវឆ្នាំ 2001 រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិកបានប្រកាសឱ្យច្បាប់ Patriot Act ចូលជាធរមាន»។

«មានមនុស្សជាច្រើន សូម្បីតែក្នុងចំណោមអ្នកដដែលកំពុងចូលរួមក្នុងចលនានេះ ដើម្បីអនុវត្តការកុសាចុងអាទិត្យដោយបង្កឱ្យ ក៏ត្រូវបានបិទភ្នែកមិនឱ្យឃើញ ទុកផលនៃនឹងកើតឡើងតាមសកម្មភាពនេះដែរ។ ពួកគេមិនឃើញថា ពួកគេកំពុងវាយប្រហារដោយផ្ទាល់លើសិទ្ធិសាសនានោះទេ។ មានមនុស្សជាច្រើនដែលមិនផ្តល់យល់អំពីសិទ្ធិទាមទាររបស់សហរដ្ឋអាមេរិក និងគ្រឹះមិនពិតដែលស្ថាប័នថ្មីអាទិត្យបានឈរលើវា។ ចលនាមួយដែលគាំទ្រច្បាប់សាសនា តាមពិតហើយ គឺជាការយល់ព្រមចុះចាញ់ដល់សាសនាចក្រប៉ាប ដដែលអស់រយៈពេលជាច្រើនសតវត្សរ៍មកហើយ បានផ្ទុកស្នាមដៃនឹងសិទ្ធិសាសនាសិការយ៉ាងឥតរំសាយ។ ការកុសាចុងអាទិត្យជំពាក់ការមានស្តាប់របស់ខ្លួន ក្នុងនាមជាស្ថាប័នដែលហៅថាគ្រីស្ទាន ចំពោះ “អាថ៌កំបាំងនៃអំពើទុច្ចរិត” ហើយការបង្កឱ្យអនុវត្តវា នឹងជាការទទួលស្គាល់ជាក់ស្តែងនូវគោលការណ៍ទាំងឡាយ ដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏សំខាន់បំផុតនៃសាសនាឡាវ៉ា។ នៅពេលដែលជាតិរបស់យើងបដិសេធគោលយ៉ាងដាច់ខាតនូវគោលការណ៍នៃរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន ដល់ចំណុចបញ្ចប់ច្បាប់ថ្មីអាទិត្យ នោះលទ្ធផលគឺស្មើគ្នា នឹងចាប់ផ្តើមយុទ្ធសាសនាប៉ាបក្នុងសកម្មភាពនេះ; នេះមិនមែនជាអ្វីផ្សេងទៀតឡើយ ក្រៅពីការផ្តល់ជីវិតដល់អំណាចផ្តាច់ការដ៏យូរអង្វែង ដែលបានរង់ចាំឱកាសរបស់ខ្លួនដោយក្តីអន្ទះសារជាយូរមកហើយ ដើម្បីលើកកម្ពស់កិច្ចចូលរួមក្នុងអំណាចផ្តាច់ការយ៉ាងសកម្មមុតងទៀត»។ Testimonies, volume 5, 711.

ឆ្នាំ 1888 បានកំណត់ជាគំរូដល់ឆ្នាំ 2001 ហើយនៅពេលនោះ ច្បាប់ Blair Bill

ត្រូវបានលើកយកមកស្ទង់ ទោះជាយ៉ាងណា

ការខកខានមិនបានអនុម័តឱ្យច្បាប់នោះចូលជាធរមាន

បានរារាំងមិនឱ្យវាសិយាយក្នុងន័យទំនាយបាន។ ដូច្នេះ វាបានកុសាចុងជាសញ្ញានៃឆ្នាំ 66

គ.ស. ដែលជាការឡើងវិញនៃមួយ ដែលបានចាប់ផ្តើមឡើង

ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានដកចេញយ៉ាងអាថ៌កំបាំង។ នៅពេលដែលគេយល់ថា

មានពីររយៈពេលនៃការសាកល្បងអំពីរូបសត្វសាហាវ ហើយថា

រយៈពេលទីពីរចាប់ផ្តើមជាមួយច្បាប់ថ្មីអាទិត្យនៃសហរដ្ឋអាមេរិក

ដែលត្រូវបានកំណត់ជាគំរូដោយឆ្នាំ 321 ហើយថា

រយៈពេលនោះបញ្ចប់នៅពេលដែលច្បាប់ថ្មីអាទិត្យសកលលោក

ដល់គ្រូរូបមានតំណាងជាគំរូដោយឆន្ទានាំ 538 គ្រូរូបមានអនុវត្តតាមយ៉ាងពេញលេញ;

នោះវាទាមទារតាមទំនាយថា

ការចាប់ផ្តើមនៃរយៈពេលទីមួយនៃការសាកល្បងអំពីរូបសត្វសាហារ ក៏គ្រូរូបចាប់ផ្តើមដោយបុរសទេណាមួយនៃការតំណាងជាគំរូនៃការប្រកាសអំពីច្បាប់ថ្មីអាទិត្យយុទ្ធសាស្ត្រ។ នៅឆ្នាំ 1888 ច្បាប់ Blair Bill គឺជាការប៉ុនប៉ងមួយដើម្បីអនុវត្តច្បាប់ថ្មីអាទិត្យយុទ្ធសាស្ត្រនាក់ជាតិ ហើយឆ្នាំ 1888 បញ្ជាក់អំពីពេលវេលានៃការវិវឌ្ឍន៍: ជំពូក 18 ចុះមក ហើយបំប្លែងនៃដីដោយសិល្បៈអរម្មន៍។

ច្បាប់ Patriot គឺជាគំរូតំណាងនៃច្បាប់ថ្មីអាទិត្យ

ដល់ចាប់ផ្តើមរយៈពេលសាកល្បងរបស់រូបសត្វសាហារនៅសហរដ្ឋអាមេរិក។

សហរដ្ឋអាមេរិកនិយាយដូចនាគ ក្នុងការបំពេញតាមវិវឌ្ឍន៍: ជំពូកទីដប់បី ខាងលើមួយ

នៃពេលវេលាអនុវត្តច្បាប់ថ្មីអាទិត្យ។ នៅពេលវេលាអនុវត្តច្បាប់នោះ:

វានឹងនិយាយដូចនាគ ហើយច្បាប់ថ្មីអាទិត្យនោះបញ្ជាក់ថា

រូបសត្វសាហារគ្រូរូបមានបង្កើតឡើងយ៉ាងពេញលេញនៅសហរដ្ឋអាមេរិក។

នោះចំណុចនោះ:

សហរដ្ឋអាមេរិកមានបំពេញពេលវេលានៃរយៈពេលសាកល្បងរបស់ខ្លួនពេញលេញហើយ

ហើយការក្របតំណាងតាមសាសនាគ្រូរូបមានបន្តដោយការបំផ្លាញជាតិ។ នៅចំណុចនោះ:

សហរដ្ឋអាមេរិកលង់ជានគរទីប្រាំមួយនៃនាយព្រះគម្ពីរត្រូវបានទៀត

នៅពេលសហភាពប្រឆាំងនឹងគ្រូរូបមានបង្កើតឡើង។

អាល់ហ្សា និង អូមហ្គេតា ជានិច្ចកាលបង្កាញទីបញ្ចប់ភ្នាក់ងារជាមួយនឹងការចាប់ផ្តើម

ហើយនៅក្នុងការចាប់ផ្តើមរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក

មានបីដងដល់សហរដ្ឋអាមេរិកមាននិយាយក្នុងន័យព្យាករណ៍ ដល់មានសម្ភាសន៍ការចាប់

ផ្តើមរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកជានគរទីប្រាំមួយនៃព្យាករណ៍ព្រះគម្ពីរ។

សេចក្តីប្រកាសឯករាជ្យ នៅឆ្នាំ 1776 បន្ទាប់មកដោយរដ្ឋប្រធានមន្ត្រី ឆ្នាំ 1789

ហើយបន្ទាប់មកទៀតដោយច្បាប់ Alien and Sedition Acts ឆ្នាំ 1798

កំណត់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណប័ណ្ណដល់សហរដ្ឋអាមេរិកមាននិយាយក្នុងន័យព្យាករណ៍។

ឯកសារនោះពុំមែនជាស្នាមដៃនោះ នីមួយៗ តំណាងឲ្យការនិយាយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក។

ជំហានទាំងបីនោះមាននៅទីនេះឆ្នាំ 1798 ដល់ជាការចាប់ផ្តើមនៃការគ្រងរាជ្យរបស់ស

ហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងនាមជានគរទីប្រាំមួយនៃព្យាករណ៍ព្រះគម្ពីរ។

សញ្ញាសម្ភាសន៍ទាំងបីដងនោះនៅក្នុងការចាប់ផ្តើមរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ក៏តំណាង

ឲ្យសញ្ញាសម្ភាសន៍បីយ៉ាងដល់នូវការទីបញ្ចប់នៃការគ្រងរាជ្យរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក

ក្នុងនាមជានគរទីប្រាំមួយនៃព្យាករណ៍ព្រះគម្ពីរ។

ច្បាប់ Patriot Act គឺជាលើកទីមួយក្នុងចំណោមបីលើកដល់សហរដ្ឋអាមេរិកនិយាយ

នៅពេលវេលាដែលមានការបញ្ចប់របស់ខ្លួនជានគរទីប្រាំមួយ។ ការនិយាយលើកទីបី

ដល់កំណត់អត្តសញ្ញាណទីបញ្ចប់នៃគរទីប្រាំមួយ គឺជាច្បាប់ថ្មីអាទិត្យ។

នៅកណ្តាលបុរេវត្តិសាស្ត្រនោះ ការជំនុំជម្រះរបស់ Pelosi នៃថ្ងៃទី 6 ខែមករា

ដល់មានចាប់ផ្តើមនៅក្នុងឆ្នាំ 2022 គ្រូរូបផ្តួចផ្តើមឡើង។ ការជំនុំជម្រះទាំងន

ោះគឺជាការបដិសេធដោយផ្ទាល់ចំពោះសិទ្ធិដល់មានចង់ទុកក្នុងរដ្ឋប្រធានមន្ត្រី

ពីព្រោះការជំនុំជម្រះទាំងនោះមានលក្ខណៈនយោបាយ ហើយការប្រើច្បាប់ជាអាវុធនោះ

មិនមែនគ្រាន់តែជាការប្រឆាំងអនុសាសន៍ប៉ុណ្ណោះទេ

ប៉ុន្តែតែងតែជាការរាយប្រហារដោយផ្ទាល់លើច្បាប់ «នីតិវិធី» និង «សាធាតុ»

ដូចដែលបានកំណត់សម្គាល់នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

ច្បាប់ Patriot Act ក្នុងឆ្នាំ 2001 គឺជាការរាយការណ៍ដោយផ្ទាល់លើ “Due Process Clause” ដែលមានបង្ហាញទាំងក្នុងវិសោធនកម្មទីបួន

និងវិសោធនកម្មទីដប់បួននៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហរដ្ឋអាមេរិក។

វិសោធនកម្មទាំងនេះចែងថា មិនអាចដកហូតជីវិត សេរីភាព

ឬទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលណាម្នាក់បានឡើយ

ដោយគ្មាននីតិវិធីតាមច្បាប់ដ៏ត្រឹមត្រូវ។ នោះគឺនៅឆ្នាំ 2001 ហើយនៅឆ្នាំ 2022

ការរាយការណ៍ប្រឆាំងនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានផ្តោតលើទាំង “procedural due process”

និង “substantive due process”។ ពាក្យ “repudiate” មានន័យថា បដិសេធ ហើយ Sister

White កំណត់សម្គាល់ថា នៅពេលច្បាប់ថ្មីអាទិត្យនៃសហរដ្ឋអាមេរិក

គោលការណ៍ទាំងអស់នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនឹងត្រូវបានបដិសេធ។

«ដោយក្រីក្រដដែលបង្ខំឱ្យអនុវត្តស្តីពីប័ណ្ណសម្ភាសនា

ដោយរំលោភលើក្រីក្រវិន័យរបស់ពួកគេ

នោះជាតំណាងយ៉ាងជាក់លាក់នៃការបំបែកព័ត៌មានយ៉ាងពេញលេញ។ នៅពេលដែលសាសនាប្បករណ៍នឹងលាតដៃលើសន្តិសុខកាត់ផ្តាច់រដ្ឋធម្មនុញ្ញដើម្បីបិទបាំងម៉ាង

នៅពេលដែលនឹងលូតលាស់កាត់អនុលោមនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដើម្បីបិទបាំងដោយយុត្តិធម៌នយោបាយ

នៅពេលដែល ក្រុមគ្រប់គ្រងសហភាពប្រឆាំងនេះ

ប្រទេសរបស់យើងនឹងបដិសេធក្នុងការរក្សាសេរីភាពនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ខ្លួន

ក្នុងនាមជាបុគ្គលិកសហរដ្ឋអាមេរិក និងសាធារណរដ្ឋ

ហើយនឹងរៀបចំផ្លូវសម្រាប់ការផ្តល់សេរីភាពមិនពិត

និងការបំបែករបស់សម្ភាសនា នោះយើងអាចដឹងថា

ពេលវេលាសម្រាប់ការប្រព្រឹត្តការងារអនុវត្តរបស់សាតាំងបានមកដល់ ហើយថា

ទីបញ្ចប់ជិតមកដល់ហើយ។»

«ដូចដែលការខិតខំកំណត់កែទម្រង់ម៉ាងមានជាសញ្ញាដល់សិស្សទាំងឡាយអំពីសេចក្តីនាសន្តិសុខជិតមកដល់លើក្នុងយុគសម័យ ដូចនេះ

ការរុករានជំនួញនេះក៏អាចជាសញ្ញាមួយដល់យើងថា

ដល់កំណត់ព្រះហឫទ័យអត់ឱនរបស់ពួកគេបានមកដល់ហើយ ថា

មាតុភូមិនៃពិភពលោករបស់យើងមានពេញលេញហើយ ហើយថា

ទេវតានៃសេចក្តីមេត្តាករុណាជិតនឹងហោះចាកចេញទៅ

ដោយមិនរើសអើងក្រុមមិនក្រិក្រឡើយ។ ពេលនោះ

បុរាណរបស់ពួកគេនឹងត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនៅក្នុងឆាកនៃកុលាបនា

និងសេចក្តីតានតឹងទាំងនោះ

ដល់ពួកហោរាបានពិពណ៌នាថាជាគុណនៃសេចក្តីរំលោភរបស់យ៉ាកុប។

សំឡេងអំពីការរំលោភរបស់អ្នកស្រុកគ្រប់គ្រង ដល់ស្រុកបៀតបៀន

ឡើងទៅដល់ស្ថានសួគ៌។ ហើយដូចជាឈាមរបស់អប្សរាស្រុកកែច្នៃពីដី

នោះក៏មានសំឡេងនាស្រុកកែច្នៃកាន់ព្រះពិធីនូវរបស់ពួកសាក្សីទុក្ខ

ពិធីនូវបញ្ចុះសពក្នុងសមុទ្រ ព្យែងក្នុង និងពិបនូវបញ្ចុះក្នុងរតុភ័យអាមាមថាៈ

“ឱព្រះអម្ចាស់ដ៏បរិសុទ្ធ និងស្រស់ស្អាតអើយ

តើដល់ពេលណាទើបព្រះអង្គនឹងជំនុំជម្រះ

ហើយសងសឹកឈាមរបស់យើងលើពួកអ្នកកងលែងនូវលើផែនដី?”»

«ព្រះអម្ចាស់កំពុងបំពេញកិច្ចការរបស់ទ្រង់។ សូមស្តាប់ទាំងមូលកំពុងកម្រើក។  
ចៅក្រមនៃនៃដីទាំងមូល នឹងឆាប់ក្រោកឡើង  
ដើម្បីបិទស្រពកិច្ចការសំណាចរបស់ទ្រង់ដែលត្រូវបានប្រមាថ។ សញ្ញាណនៃការរំលោភ  
នឹងត្រូវបានដាក់លើមនុស្សទាំងឡាយដែលកាន់តាមបញ្ញត្តិរបស់ព្រះ  
ដែលគោរពក្រីក្រយិន័យរបស់ទ្រង់ ហើយដែលបដិសេធមិនទទួលសញ្ញារបស់សក្តិសាហាវ  
ឬរបស់រូបតំណាងវា។»

«ព្រះជាម្ចាស់បានបើកសម្តែងដៃអំពីអំឡុងនៃនឹងកើតឡើងនៃចុងចុងក្រោយ  
ដើម្បីបិទបុរាណរបស់ទ្រង់បានត្រឹមខ្លួនឯងជាស្រេច  
សម្រាប់ឈប់បង្កើននឹងពុយនៃការប្រឆាំង និងព្រះពិរោធ។  
អស់អ្នកដែលបានទទួលការព្រមានអំពីព្រឹត្តិការណ៍ដែលស្ថិតនៅមុខពួកគេ  
មិនត្រូវអង្គុយរង់ចាំដោយស្ងប់ស្ងាត់ចំពោះពុយនៃកំពុងមកនោះទេ  
ដោយល្ងង់ល្ងោមខ្លួនឯងថា  
ព្រះអម្ចាស់នឹងការពារអ្នកសុម្លោះគ្រប់រូបរបស់ទ្រង់នៅចុងវិវេកនា។  
យើងត្រូវតែដឹងជាមនុស្សដែលកំពុងរង់ចាំព្រះអម្ចាស់របស់ខ្លួន  
មិនមែនដោយការរង់ចាំយ៉ាងអសកម្មឡើយ ប៉ុន្តែដោយការផ្ទៀងផ្ទាត់យ៉ាងអស់ពីចិត្ត  
ព្រមទាំងមានសេចក្តីជំនឿមិនរំលោភបំផ្លាញ។ ឥឡូវនេះមិនមែនជាពេលដែលត្រូវអនុញ្ញាត  
ឲ្យចិត្តគំនិតរបស់យើងជាប់ចិត្តនឹងកិច្ចការតូចតាចឡើយ។  
ខណៈដែលមនុស្សកំពុងដកខ្លួនចេញពីសាតាំងកំពុងរៀបចំកិច្ចការយ៉ាងសកម្ម  
ដើម្បីបិទបុរាណរបស់ព្រះអម្ចាស់មិនទទួលបានមត៌កាករណ៍ ឬយុត្តិធម៌។  
ចលនាចុងអែទីក្យឥឡូវនេះកំពុងរីករាលដាលទៅក្នុងភាពងងឹត។  
មេដឹកនាំទាំងឡាយកំពុងលាក់បាំងបញ្ញាពិតប្រាកដ  
ហើយមនុស្សជាច្រើនដែលចូលរួមក្នុងចលនានេះ ក៏មិនយឺតយ៉ាវដោយខ្លួនឯងដៃថា  
ចរន្តក្រោមផ្ទៃនៃការកំពុងនាំទៅកាន់ទិសណា។  
ការអះអាងរបស់វាមានលក្ខណៈទន់ភ្លន់ និងមើលទៅដូចជាគ្រឿងស្រវឹង  
ប៉ុន្តែនៅពេលវាស្ថិតនៅចម្រើនវាបង្ហាញឲ្យឃើញនូវការបំផ្លាញរបស់វា។ វាជាការព្រឹក្សាច្របូក  
សំយើងក្នុងការផ្ទៀងផ្ទាត់យ៉ាងដែលស្ថិតក្នុងអំណាចរបស់យើង  
ដើម្បីបិទបញ្ចប់សក្តិសាហាវចុងក្រោយដែលបានគំរាមកំហែងនោះ។  
យើងគួរខិតខំដោះស្រាយការលំអៀងចិត្ត  
ដោយដាក់ខ្លួនយើងក្នុងពន្លឺដ៏សមរម្យយូរនៅចំពោះមុខបុរាណ។ យើងគួរ  
នាំយកបញ្ញាពិតប្រាកដដែលកំពុងជាចំណុចវិវាទមកដាក់នៅចំពោះមុខពួកគេ ដូច្នេះ  
ហើយបានជាការគាំទ្រមានបុរសិទ្ធភាពបំផុតប្រឆាំងនឹងវិធានការទាំងឡាយដែលវិវត្តន៍  
សម្រាប់ការសិក្សា។ យើងគួរស្រាវជ្រាវព្រះគម្ភីរ  
ហើយអាចផ្តល់ហេតុផលសម្រាប់សេចក្តីជំនឿរបស់យើងបាន។ ហេតុមានបន្តទូលថាៈ  
«មនុស្សអាក្រក់នឹងប្រព្រឹត្តអាក្រក់ទៅទៀត  
ហើយគ្មានអ្នកអាក្រក់ណាម្នាក់នឹងយល់ឡើយ ប៉ុន្តែអ្នកមានបុរាណនឹងយល់»។  
Testimonies, volume 5, 451, 452.»

លោកស៊ីរី វ៉ាយក៍បានផ្តល់ឯកសារច្បាស់លាស់អំពីអែទីក្យជាមួយនឹងទិសដៅចុងក្រោយៗមួយចំ  
នួននៃចុងក្រោយ ហើយដោយផ្ទៀងផ្ទាត់នេះ ពាក្យរបស់លោកស៊ីរីបានបង្ហាញ  
«អំឡុងនៃនឹងកើតឡើងនៃចុងចុងក្រោយ  
ដើម្បីបិទបុរាណរបស់ទ្រង់បានត្រឹមខ្លួនឯងឈប់បង្កើននឹងពុយនៃការប្រឆាំង  
និងព្រះពិរោធ»។ ដូច្នេះ  
ទិសដៅទាំងនោះដែលលោកស៊ីរីបានផ្តល់ឯកសារនៃក្នុងអត្ថបទនេះ

ត្រូវតែត្រូវបានពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់។ ខ្ញុំកំពុងស្នើថា  
ចំណុចយោងគឺជាខុសនៃទំនាយដដែលផុតកាលពីរបបធម្មនុញ្ញនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ  
ព្រមទាំង «ការនិយាយ»  
របស់ជាតិនោះជានិមិត្តរូបដដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមក។

ដោយនោះ ខ្ញុំមានន័យថា ច្បាប់ Blair ក្នុងឆ្នាំ 1888 ច្បាប់ Patriot ក្នុងឆ្នាំ 2001 និង  
ការកាត់ទោសជូនកែនយោបាយដដែលត្រូវបានអនុវត្តដោយគណបក្សសហជាតិបតយ្យ  
និងសាធារណរដ្ឋពិភពនិយម ចាប់ផ្តើមនៃក្នុងឆ្នាំ 2022  
នីមួយៗសុទ្ធតែជាការបដិសេធដោយផ្ទាល់ចំពោះជាក្រសួងសំខាន់ពីរបបធម្មនុញ្ញ។ ឆ្នាំ  
1888 កំណត់ឱ្យការអនុវត្តការគោរពជាដាច់ខាតនៃអំណាច ហើយបន្ទាប់មក នៅក្នុងឆ្នាំ  
2001 មានការផ្តល់សម្រាប់ច្បាប់អង្គគ្រប់លើសនៃកាន់ច្បាប់រួម។ នៅក្នុងឆ្នាំ 2022  
ច្បាប់ “substantive” និង “procedural” ត្រូវបានរាយការណ៍។

ច្បាប់សារធាតុ កំណត់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់បុគ្គល និងអង្គការ  
ខណៈដែលច្បាប់នីតិវិធី បង្ហាញអំពីដំណើរការសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទ និងអនុវត្តសិទ្ធិ  
និងកាតព្វកិច្ចរបស់បុគ្គល និងអង្គការ។ ច្បាប់កំណត់ថា  
អាកប្បកិរិយាណាខ្លះស្របច្បាប់ ឬខុសច្បាប់  
ហើយកំណត់ទណ្ឌកម្មសម្រាប់អាកប្បកិរិយាទាំងនោះ។  
ច្បាប់សារធាតុគ្របដណ្តប់លើវិស័យច្បាប់ជាច្រើន រួមមាន ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ  
ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី និងច្បាប់កិច្ចសន្យា។

ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាឧទាហរណ៍ដ៏ល្អមួយនៃច្បាប់សារធាតុ។ ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកំណត់ថា  
សកម្មភាពអ្វីខ្លះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ  
និងទណ្ឌកម្មសម្រាប់បទល្មើសទាំងនោះ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី  
គ្រប់គ្រងវិវាទរវាងបុគ្គល និងអង្គការ ដូចជា ការរំលោភកិច្ចសន្យា  
ការខូចខាតដល់រាងកាយផ្ទាល់ខ្លួន ឬវិវាទអំពីទ្រព្យសម្បត្តិ។

ច្បាប់សំខាន់ជាទូទៅត្រូវបានសរសេរនៅក្នុងច្បាប់ដដែលមានអនុម័ត បទប្បញ្ញត្តិ  
និងនីតិវិធីច្បាប់តាមសាលាក្តី។ ច្បាប់ដដែលមានអនុម័ត  
គឺជាច្បាប់ដដែលត្រូវបានអនុម័តដោយសភាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ដូចជា សភាជាតិ  
ឬសភានីតិបញ្ញត្តិរដ្ឋ ខណៈដែលបទប្បញ្ញត្តិ គឺជាវិធាន  
និងនីតិវិធីដដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអាជ្ញាធររដ្ឋបាល។  
នីតិវិធីច្បាប់តាមសាលាក្តី គឺជាច្បាប់ដដែលច្បាប់បង្កើតឡើងតាមរយៈការបកស្រាយ  
របស់ពួកគេចំពោះច្បាប់ដដែលមានអនុម័ត បទប្បញ្ញត្តិ និងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

ច្បាប់នីតិវិធី សំដៅលើបទប្បញ្ញត្តិដដែលគ្រប់គ្រងដំណើរការផ្តល់ច្បាប់។  
វាកំណត់បង្ហាញអំពីរបៀបដដែលសំណុំរឿងនានាដំណើរការតាមប្រព័ន្ធច្បាប់  
ចាប់ពីការដាក់ពាក្យបណ្តឹងដំបូង រហូតដល់ការដោះស្រាយចុងក្រោយ។ ច្បាប់នីតិវិធី  
គ្របដណ្តប់លើវិស័យច្បាប់ផ្សេងៗ រួមមាន នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ  
និងនីតិវិធីរដ្ឋបាល។ គោលបំណងនៃច្បាប់នីតិវិធី គឺដើម្បីធានាថា  
ដំណើរការផ្តល់ច្បាប់មានភាពយុត្តិធម៌ និងមានប្រសិទ្ធភាព។  
វាផ្តល់នូវក្របខណ្ឌសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទ និងធានាថា  
មនុស្សគ្រប់រូបដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងដំណើរការផ្តល់ច្បាប់ រួមទាំងចៅក្រម មេធាវី  
និងគូភាគីក្នុងបណ្តឹង ដឹងយ៉ាងច្បាស់អំពីអ្វីដែលត្រូវបានរំពឹងទុកពីពួកគេ។

ច្បាប់សារធាតុ និងច្បាប់នីតិវិធី ត្រូវបានបង្កើតឡើងឱ្យដំណើរការរួមគ្នា ដើម្បីធានាថា យុត្តិធម៌ត្រូវបានអនុវត្ត។ ច្បាប់សារធាតុកំណត់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់បុគ្គល និងអង្គការ ខណៈដែលច្បាប់នីតិវិធីកំណត់ដំណើរការ សម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទ និងអនុវត្តសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចទាំងនោះ។ និយាយមួយទៀត ច្បាប់សារធាតុកំណត់អំពីអាកប្បកិរិយាណាដែលស្របច្បាប់ ឬខុសច្បាប់ និងផលវិបាកនៃអាកប្បកិរិយាខុសច្បាប់ ខណៈដែលច្បាប់នីតិវិធីកំណត់ថា បញ្ញត្តិច្បាប់ទាំងនោះត្រូវបានដោះស្រាយដោយរបៀបណា។

នៅឆ្នាំ ២០០១ ច្បាប់ Patriot Act បានដកហូតសិទ្ធិ habeas corpus<sup>១</sup> “Habeas corpus” ជាពាក្យឡាតាំងមួយ ដែលបកប្រែថា “អនុវត្តតម្លៃនូវកាយ”។ វាសំដៅទៅលើគោលការណ៍ផ្តល់ច្បាប់មួយ ដែលការពារបុគ្គលពីការឃុំឃាំងដោយខុសច្បាប់ ដោយតម្រូវឱ្យតុលាការពិនិត្យមើលកាតព្វកិច្ចរបស់នាយកដ្ឋានសុខាភិបាលក្នុងពន្ធនាគារ។ Habeas corpus គឺជាសិទ្ធិមូលដ្ឋានមួយនៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ជាច្រើន ជាពិសេសប្រព័ន្ធដែលទទួលបានធនធានពីច្បាប់ទម្រង់អង់គ្លេស។ វាធានាថា មនុស្សម្នាក់មិនអាចត្រូវបានឃុំឃាំងដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវឡើយ ហើយអនុញ្ញាតឱ្យពួកគេទាស់នឹងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួននូវចំពោះមុខតុលាការ។

“ប្រការនីតិវិធីត្រឹមត្រូវ” មួយមាននៅទាំងក្នុងវិសោធនកម្មមីឡូប៉ា និងវិសោធនកម្មមីឡូប៉ា បួន នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហរដ្ឋអាមេរិក។ ប្រការទាំងនេះកំណត់ថា គ្មាននរណាម្នាក់អាចត្រូវបានដកហូតពីសេរីភាព ឬទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយគ្មាននីតិវិធីត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ឡើយ។ តុលាការបានអភិវឌ្ឍគោលលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រឹមត្រូវជាពីរសាខា គឺ នីតិវិធីត្រឹមត្រូវផ្នែកនីតិវិធី និងនីតិវិធីត្រឹមត្រូវផ្នែកសារធាតុច្បាប់។ នៅឆ្នាំ ២០០១ តាមរយៈ Patriot Act សិទ្ធិ habeas corpus ត្រូវបានដកចេញ ហើយច្បាប់អង់គ្លេសត្រូវបានជំនួសដោយច្បាប់ប្លង់។ ច្បាប់អង់គ្លេសកំណត់ថា មនុស្សម្នាក់ត្រូវបានចាត់ទុកថាមានទោសរហូតដល់មានការបញ្ជាក់ថាមានទោស ខណៈដែលច្បាប់ប្លង់កំណត់ថា មនុស្សម្នាក់ត្រូវបានចាត់ទុកថាមានទោសរហូតដល់មានការបញ្ជាក់ថាមានទោស។ ក្នុង Pelosi Trials ឆ្នាំ ២០២២ ទាំងនីតិវិធីត្រឹមត្រូវផ្នែកនីតិវិធី និងផ្នែកសារធាតុច្បាប់ ត្រូវបានជាន់ឈ្នើ។ ទាំងច្បាប់សារធាតុ និងច្បាប់នីតិវិធី ត្រូវបានអនុវត្តក្នុង Pelosi Trials ផ្ទុយស្រឡះទាំងស្រុងពីគោលបំណងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលបានកំណត់សម្រាប់វា។

ការបង្កើតនៃនីតិវិធីត្រឹមត្រូវខាងសារធាតុ និងនីតិវិធីត្រឹមត្រូវខាងបែបទ សុទ្ធតែនៅលើទីបុគ្គលខុសគ្នានៃច្បាប់ និងសិទ្ធិ ដែលគោលគំនិតនីមួយៗការពារនៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហរដ្ឋអាមេរិក ជាពិសេសក្រោមបទបញ្ញត្តិស្តីពីនីតិវិធីត្រឹមត្រូវនៃវិសោធនកម្មមីឡូប៉ា និងទីដប់បួន។

ដំណើរការតាមច្បាប់ផ្នែកសារធាតុពិត មានការពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិ និងសេរីភាពមូលដ្ឋាន ដែលរដ្ឋាភិបាលមិនអាចរំលោភបំពានបាន ទោះបីមានប្រព័ន្ធនីតិវិធីបែបណាក៏ដោយ។ វាការពារសិទ្ធិខ្លះៗពីការផ្ទៀងផ្ទាត់របស់រដ្ឋាភិបាល សូម្បីតែនៅពេលដែលនីតិវិធីត្រឹមត្រូវត្រូវបានអនុវត្តក៏ដោយ។ ដំណើរការតាមច្បាប់ផ្នែកសារធាតុពិត ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាសិទ្ធិមូលដ្ឋាន ដូចជា សិទ្ធិលើភាពឯកជន

សិទ្ធិក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងសិទ្ធិក្នុងការចិញ្ចឹមបីហាច់កូនរបស់ខ្លួន។  
 សិទ្ធិទាំងនេះត្រូវបានការពារពីការផ្ទុះចូលរបស់រដ្ឋាភិបាល  
 លុះត្រាតែមានផលប្រយោជន៍ដ៏ចាំបាច់ខ្ពស់ក្នុង។  
 រាប់ពេញគ្នាទីងាយនូវការត្រួតពិនិត្យអំណាចរបស់រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធានាថា ច្បាប់  
 និងបទប្បញ្ញត្តិគឺនានា មិនរំលោភសិទ្ធិមូលដ្ឋានទេ។

នីតិវិធីនៃដំណើរការតាមច្បាប់ សំដៅលើនីតិវិធីដែលរដ្ឋាភិបាលត្រូវអនុវត្ត មុនពេលនឹងកាត់សេចក្តី សវនាការ ឬទ្វេភាពសមុបត្ថម្ភរបស់បុគ្គលណាម្នាក់។ វាជានាឱ្យបុគ្គលទទួលបានការប្រព្រឹត្តតាមយុត្តិធម៌ និងមិនលំអៀង តាមរយៈដំណើរការផ្តល់ច្បាប់ដល់ត្រឹមត្រូវ។ នីតិវិធីនៃដំណើរការតាមច្បាប់ តម្រូវឱ្យរដ្ឋាភិបាលអនុវត្តជំហាន ឬនីតិវិធីជាក់លាក់មួយចំនួន ដូចជា ការផ្តល់សេចក្តីជូនដំណឹង សវនាការដោយយុត្តិធម៌ និងឱកាសឱ្យមានសុំតាម មុនពេលនឹងកាត់សេចក្តីសម្រេចរបស់នរណាម្នាក់។ វាសង្កត់ធ្ងន់លើវិធីសាស្ត្រដែលច្បាប់ត្រូវអនុវត្ត ដោយធានាថា រដ្ឋាភិបាលប្រព្រឹត្តទៅដោយសុចរិត និងយុត្តិធម៌។

ការប្តូររើបុរាស់ចូលជាអរុដ ដល់មានបង្ហាញឲ្យយើងឃើញចាប់តាំងពីការកាត់កុតិ Pelosi មានចាប់ផ្តើមមក តំណាងឲ្យការបដិសេធទាំងដំណើរការត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ខាងសារធាតុ និងដំណើរការត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ខាងនីតិវិធី។

សិទ្ធិមូលដ្ឋានរបស់ពលរដ្ឋបរមាមរិកត្រូវមានបដិសេធយ៉ាងបរិកចំហ

និងដោយជោគជ័យ។ ប្រតិបត្តិការទង់ក្នុងក្រុង

និងអំពើពុករលួយយ៉ាងបរិកចំហរបស់ស្តេចប័នអកុសលកាត់នានារបស់សហរដ្ឋបរមាមរិក ត្រូវមានលាតត្រដាងជាប្រចាំ តាំងពីមុនពេលការកាត់កុតិ Pelosi មានចាប់ផ្តើមមកទៀតផង

ប៉ុន្តែនីតិវិធីច្បាប់ដល់ត្រូវមានប្តូររើបុរាស់ដោយពួកសកលនិយមនៃគណបក្សទាំងពីរ ចាប់តាំងពីការកាត់កុតិ Pelosi មានចាប់ផ្តើមមក គឺជាការបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់អំពីការបំផ្លាញបំផ្លាញដំណើរការត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ខាងនីតិវិធី។

កាលពីមុននៅក្នុងអតីតបទ យើងបានអានថា «ចលនាណាមួយដលៃគាំទ្រច្បាប់សាសនា តាមពិតទៅគឺជាសកម្មភាពមួយនៃការសម្របទានចំពោះសាសនាចក្រប៉ាហា ដលៃអស់ជាច្រើនសតវត្សសមកហើយបានប្តូរឆ្លងយ៉ាងជាប់ជានិច្ចនឹងសិក្សាពន្យល់នៃសិក្សា។

ការកាន់អាទិភាពជាវិធីអនុវត្តន៍មួយ

មានវត្តមានឡើងជាស្តង់ដារដលៃគោលការណ៍ថាគ្រីស្ទបាន ដោយសារតែ

“អាថ៌កំបាំងនៃពិធីទ្វេភាព”; ហើយការបង្កឲ្យគោរពតាមវា

នឹងជាការទទួលស្គាល់យ៉ាងជាក់ស្តែងដលៃគោលការណ៍ទាំងឡាយ

ដលៃជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏សំខាន់បំផុតនៃសាសនាឡាម៉ាំង។ នៅពេលដលៃជាតិរបស់យើងបោះបង់ចោលគោលការណ៍នៃវិស្វកម្មរបស់ខ្លួនដលៃថ្នាក់អនុម័តច្បាប់ថ្មីនៃអាទិភាព

នោះព្យួរស្តេចនិយម នឹងក្នុងសកម្មភាពនេះ ចាប់ដៃមួយពូកែ;

វានឹងមិនមែនជាអវិជ្ជមានទេទៀតឡើយ

ក្រៅតែពីការផ្តល់ជីវិតដលៃអំណាចផ្តាច់ការដលៃហានរងចាំយ៉ាងអនុរសារអស់រយៈពេលយូរ សម្រាប់ឱកាសរបស់វា ដើម្បីលើកឡើងវិញចូលទៅក្នុងអំណាចផ្តាច់ការដលៃសកម្ម»។

ក្នុងបន្ទាត់នៃប្រវត្តិសាស្ត្រដែលអាចកំណត់ដោយរបៀបប្រាកដនូវស្ថានភាពសហគមន៍មនុស្សនៃសហគមន៍អាមេរិកនោះមានសញ្ញាសម្គាល់ជាក់លាក់បី ដែលកំណត់ឲ្យយើងឃើញនូវប្រជាជនមនុស្ស

ទាំងនោះដើមកំណើត និងនោះចុងបញ្ចប់របស់សហរដ្ឋអាមេរិក។  
សញ្ញាសម្គាល់ទាំងបីនោះសុទ្ធជាសកម្មភាពនយោបាយ  
ហេតុដូច្នេះវាជានិមិត្តរូបនៃការនិយាយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក។  
សញ្ញាសម្គាល់ទីបីក្នុងចំណោមសញ្ញាសម្គាល់ទាំងបីនោះនោះដើមកំណើត  
ដែលបានកំណត់ឆ្នាំ 1798 គឺជាច្បាប់ជនបរទេស និងច្បាប់ប្រឆាំងការបះបោរ  
ហើយសញ្ញាសម្គាល់ទីបីក្នុងចំណោមសញ្ញាសម្គាល់ទាំងនោះនោះចុងបញ្ចប់  
គឺនោះពេលដែលសហរដ្ឋអាមេរិកអនុវត្តច្បាប់ថ្មីអំពីហិរញ្ញវត្ថុ ហើយនិយាយដូចនាគ  
ក្នុងការបំពេញតាមវិវរណៈ ជំពូកទី៥ប្រាំ ខទី៥ប្រាំមួយ។

បុរេគតិសាស្ត្រពុទ្ធសាសនាសហរដ្ឋអាមេរិកចាប់ផ្តើមឡើង នៅពេលដែល  
ដូចដែលត្រូវបានកំណត់ដោយផែនទី វាបានបើកមាត់របស់ខ្លួន  
ហើយលេចបញ្ចេញទឹកជំនន់នៃការបៀតបៀនរបស់នាគ។

ហើយសត្វពស់បានបញ្ចេញទឹកចេញពីមាត់របស់វា ដូចជាទឹកជំនន់ តាមក្បាលសត្វ  
ដើម្បីបិទបិទនាគត្រូវបានទឹកជំនន់នោះនាំបោះកប់ក្បាល។  
ហើយផែនទីបានជួយស្តីពីនោះ ហើយផែនទីបានបើកមាត់របស់ខ្លួន  
លេចទឹកជំនន់ដែលនាគបានបញ្ចេញចេញពីមាត់របស់វា។ វិវរណៈ 12:15, 16។

នោះឆ្នាំ 1776 សត្វសាហាវដែលត្រូវកើតឡើងពីផែនដី  
ហើយនោះទីបំផុតក្រោយជានគរទីប្រាំមួយនៃព្រះបន្ទូលទំនាយក្នុងព្រះគម្ពីរ នោះឆ្នាំ  
1798 បានលេចបញ្ចេញទឹកជំនន់នៃការបៀតបៀនប្រឆាំងនឹងប្រជាជនរបស់ព្រះ  
ដោយបង្កកើតជាជាតិមួយដែលមានរដ្ឋធម្មនុញ្ញមួយ  
ដែលបានតភ្ជាប់ប្រឆាំងនឹងអំណាចផ្តាច់ការរបស់រាជវង្សស៊ីរីប  
និងអំណាចផ្តាច់ការរបស់ក្រុមជំនុំហាល។

សេចក្តីប្រកាសឯករាជ្យ ឆ្នាំ 1776 ជានិមិត្តរូបនៃ Patriot Act ឆ្នាំ 2001។  
រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ 1789 ជានិមិត្តរូបនៃ Pelosi Trials ដែលចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ 2022។  
ច្បាប់ Alien and Sedition Acts ឆ្នាំ 1798  
ជានិមិត្តរូបនៃច្បាប់ថ្មីអំពីហិរញ្ញវត្ថុរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក។

សេចក្តីប្រកាសឯករាជ្យដោយអ្នកសុខហោជាតិអាមេរិកនោះឆ្នាំ 1776  
បានកំណត់ឱ្យការប្រកាសអំពីការបាត់បង់ឯករាជ្យជាមួយនឹង Patriot Act នៃឆ្នាំ 2001។  
រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃឆ្នាំ 1789 បានកំណត់ឱ្យ Pelosi Trials ដែលចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ 2022។  
Alien and Sedition Acts កំណត់ឱ្យច្បាប់ថ្មីអំពីហិរញ្ញវត្ថុ។  
បុរេគតិសាស្ត្រនៃការបដិសេធក្នុងការកំណត់ទាំងអស់នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ  
កំណត់ឱ្យការបង្កើនរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាបន្តបន្ទាប់  
ដែលបញ្ចប់នៅច្បាប់ថ្មីអំពីហិរញ្ញវត្ថុ។

បន្ទាប់ពីទាំងនេះសុទ្ធជាស្ថានភាពក្នុងបុរេគតិសាស្ត្រដែលលាក់កំហាំងនៃខ្លឹមសារ  
នៃនិយ័ត្ត ជំពូក ១១។ នៅក្នុងអត្ថបទនេះ យើងបានដកស្រង់កថាខណ្ឌឧបទ្វីប  
Testimonies, volume 5, 451, 452។

យើងនឹងពិនិត្យមើលកថាខណ្ឌឧបទ្វីបទាំងនោះឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវនិទាននៅក្នុងអត្ថបទបន្ត  
ទៀត។